

ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
УКРАЇНСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ
Кафедра графічного дизайну

Кваліфікаційна робота бакалавра
спеціальності 022 «Графічний дизайн»

на тему:

**Дизайн-проект дитячої книги (українська казка)
«Коза дереза»**

Дипломна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Роботу виконано:

студентка групи ЗДЗ-20

Анна ДМИТРИК

Керівник:

професор кафедри дизайну

Володимир ДУДАРЕЦЬ

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ	3
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНИЙ ОГЛЯД УКРАЇНСЬКІ КАЗОК	7
1.1. Історія та розвиток української казки	7
1.2. Історичні види українських казок	9
1.3. Історичні особливості ілюстрацій у дитячій літературі	13
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ВИХІДНИХ МАТЕРІАЛІВ	19
2.1. Вибір та аналіз тексту казки «Коза-дереза»	19
2.2. Дослідження різних сучасних варіантів казкових ілюстрацій	20
РОЗДІЛ 3. ВІЗУАЛЬНА КОНЦЕПЦІЯ ДИЗАЙНУ КНИГИ «КОЗА- ДЕРЕЗА»	22
3.1. Визначення композиційних, стилістичних та художніх рішень	22
3.2. Розробка обкладинки книги та оформлення сторінок	23
3.3. Пропозиції та практична реалізація дизайну книги	25
ВИСНОВОК	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	33

АНОТАЦІЯ

Дипломна робота викладена на 42 сторінках, вона містить 3 розділи, 22 ілюстрації, 18 джерел в переліку посилань.

Об'єктом розгляду є процеси дизайн-проектування дитячої книги (українська казка) «Коза-дереза».

Предмет роботи – способи і засоби проектування книги за допомогою програм Adobe Photoshop 2024 та Adobe InDesign 2024.

Метою роботи є розробка та створення дизайну книги (обкладинки, ілюстрацій до тексту, верстки) за допомогою програм Adobe Photoshop 2024 та Adobe InDesign 2024 на обрану тему: Дизайн-проектування дитячої книги (українська казка) «Коза-дереза».

У першому розділі проаналізована історія та розвиток української казки, огляд дизайну книг та інших аналогів, аналіз особливостей ілюстрацій у дитячій літературі.

В другому розділі представлений аналіз тексту казки «Коза-дереза», дослідження різних сучасних варіантів обкладинок та ілюстрацій до цієї казки. Через цей аналіз створюються ідеї та концепції для подальшого втілення в дизайні.

У третьому розділі дипломної роботи були розглянуті визначення стилістичних та художніх рішень, розробка обкладинки та макету книги та оформлення сторінок, а також описаний процес реалізації дизайну книги. Досліджується процес реалізації дизайну, включаючи використання програми Adobe Photoshop 2024, Adobe InDesign 2024 та інших інструментів для створення візуальних елементів книги.

У результаті цієї роботи виробляється комплексний дизайн-проект, який поєднує в собі традиційні елементи української культури з сучасними технологіями дизайну, створюючи таким чином привабливу та інформативну дитячу книгу, що зацікавить та виховає маленьких читачів.

Ключові слова: дизайн, розробка книги, дизайн-проектування, дизайн обкладинки до книги, ілюстрування.

ABSTRACT

The thesis consists of 42 pages, has 3 sections, 22 form, 18 points in the link list.

The object of consideration is the design-projecting process of the children's book (Ukrainian fairy tale) «Koza-dereza».

The subject of the work is methods and means of book design using the programs Adobe Photoshop 2024 and Adobe InDesign 2024.

The purpose of the work is to develop and create a book design (cover, illustrations to the text, layout) using the Adobe Photoshop 2024 and Adobe InDesign 2024 on the chosen topic: Design-projecting of the children's book (Ukrainian fairy tale) «Koza-Dereza».

The first chapter analyzes the history and development of the Ukrainian fairy tale, an overview of the design of books and other analogues, an analysis of the features of illustrations in children's literature.

The second section presents an analysis of the text of the fairy tale "Koza-Dereza", a study of various modern versions of the illustrations for this fairy tale. Through this analysis, ideas and concepts are generated for further implementation in the design.

In the third section of the thesis, the definition of stylistic and artistic solutions, the development of the cover and layout of the book and the design of the pages were considered, as well as the process of implementing the design of the book was described. Describes the design process, including the use of Adobe Photoshop 2024, Adobe InDesign 2024 and other tools to create the book's visual elements.

As a result of this work, a complex design project is produced, which combines traditional elements of Ukrainian culture with modern design technologies, thus creating an attractive and informative children's book that will interest and educate young readers.

Keywords: design, book development, design and planning, book cover design, illustrations.

ВСТУП

Актуальність теми. Актуальність теми Дизайн-проектування дитячої книги (українська казка) «Коза-дереза» полягає в її важливому внеску у збереження та пропаганду української культурної спадщини. Українські народні казки є неоціненним джерелом народної мудрості, традицій та історії, які передаються з покоління в покоління. Дизайн книги може значно підсилити їх візуальний вплив і зробити їх більш доступними та захоплюючими для сучасного читача, особливо для дітей. Такий проект сприяє популяризації національної культури, а також розвитку дитячої літератури, створюючи книги, які навчають та виховують нове покоління українців. Книжки українських казок мають численні переваги, які роблять їх особливо цінними для читачів різного віку.

Казка є збереженням культурної спадщини, що є важливим засобом передачі української культури, традицій та моральних цінностей між поколіннями. Казки заохочують читачів мріяти і фантазувати, це розвиває їх уяву та креативне мислення. Також багато казок містять в собі моральні та життєві уроки, які допомагають дітям розуміти і розрізняти добро і зло. Не менш важливим є те, що через багатий словник та художній стиль, українські казки допомагають вдосконалювати знання мови та розширювати словниковий запас, а ілюстрації та оформлення книжок часто є візуально привабливими, що робить читання ще приємнішим та захоплюючим.

На сьогодні через цікаві та захоплюючі казки діти можуть стати більш залежними до читання, розвивати читацькі навички та інтерес до книжок. Отже, книжки українських казок не тільки розважають, але й виховують, навчають та збагачують читачів, сприяючи їхньому гармонійному розвитку. Для дизайн-проектування книжок можна використовувати різні програми, однією з кращих є Adobe Photoshop 2024, а для верстки – Adobe InDesign 2024. Ця програма дуже зручна для процесу створення ілюстрацій, бо має широкий спектр палітри, різноманітних інструментів та додаткових ефектів, що дуже

полегшує роботу та дає можливість використати свої знання та творчу майстерність.

Казки завжди були актуальними, навіть через постійну зміну поколінь, вони ніколи не втрачають свою популярність, бо саме через казкові невеликі історії можна передати важливу інформацію читачеві, особливо маленькому.

Читання казок батьками є незабутнім спогадом для кожного з нас, тому я можу з повною впевненістю казати, що казка, особливо українська, мала, має і надалі буде залишатися актуальною. А ілюстрації є допоміжним інструментом для передавання більш точної інформації та легшого уявного процесу в свідомості сучасного читача.

Стилістичне створення та виконання дитячих казок в дизайні активно змінюються завжди від дуже деталізованого, з різноманітними графічними елементами, багатогранною палітрою, до мінімалістичних ілюстрацій, з незначною кількістю кольорів та геометричним втручанням. Але ці стилі ніколи не зменшують свій інтерес серед дорослих та дітей. Цим і можна пояснити актуальність теми дипломної роботи «Дизайн-проектування дитячої книги (українська казка) «Коза-дереза»».

Ціллю дипломної роботи є створення дитячої книги (українська казка) «Коза-дереза» за допомогою програм Adobe Photoshop 2024 та Adobe InDesign 2024.

Для досягнення встановленої цілі в дипломній роботі вирішуються наступні **завдання**:

1. Зробити історично-теоретичний огляд.
2. Проаналізувати сучасні вихідні матеріали книги «Коза-дереза».
3. Розробити візуальну концепцію дизайну книги.

Об'єкт досліджень – процес проектування дизайну дитячої книги та ілюстрацій до неї.

Предмет дослідження – способи і засоби проектування дитячої книги «Коза-дереза» за допомогою програм Adobe Photoshop 2024 та Adobe InDesign 2024.

РОЗДІЛ 1. ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНИЙ ОГЛЯД УКРАЇНСЬКІ КАЗОК

1.1. Історія та розвиток української казки

Українські казки, як і казки інших культур, мають глибокі корені, що сягають до давніх часів. Вони витікають з міфології, легенд, вірувань та обрядів українського народу. Ці казки передавалися від покоління до покоління усним шляхом до того, як були зафіксовані в письмовій формі у ХІХ ст.

У ХVІ-ХVІІІ ст. почали з'являтися перші письмові записи українських казок, які були зафіксовані як українськими, так і зарубіжними дослідниками, мандрівниками та фольклористами. У ХІХ ст. кількість видань українських казок значно зросла, що зробило їх доступними для більшого кола читачів [1].

Одним з найвідоміших збирачів українських казок був Михайло Максимович, який зібрав та опублікував тисячі українських казок, пісень, приказок та інших фольклорних творів.

Також відомими збирачами українських казок були Пантелеймон Куліш, Іван Рудченко, Федір Колеса та інші. Пантелеймон Куліш, відомий як видатний український письменник, громадський діяч та етнограф, зробив важливий внесок у розвиток української літератури своїми збірками народних казок.

У своїх збірках, таких як "Національні казки та легенди" та "Українські народні оповідання", Куліш не лише зібрав і систематизував українські народні казки, але й активно працював над їхнім науковим аналізом та інтерпретацією. Він прагнув зрозуміти глибинний зміст казок, їхні моральні та культурні аспекти, а також вивчити взаємозв'язок між народними переказами та історичними подіями, що відбувалися в Україні.

Куліш вніс вагомий вклад у популяризацію української культурної спадщини, допомігши зберегти цінні народні твори та зробивши їх

доступними для більш широкого кола читачів. Його роботи стали важливим етапом у формуванні національної літературної традиції та сприяли розвитку української літературної критики та етнографії [2].

Іван Рудченко відіграв надзвичайно важливу роль у збереженні та популяризації українських народних казок. Його завзятість у цій справі значно збагатила українську культуру та фольклор. Зібравши понад 2000 казок, Рудченко створив одне з найбільш повних зібрань українського фольклору, які стали невичерпним джерелом для дослідження та захоплення українською казкою. Він прагнув зробити українські народні казки доступними для широкого кола читачів, публікуючи їх у відомих виданнях та збірниках для дітей, тим самим сприяючи популяризації української культури та об'єднанню людей за допомогою фольклорних надбань.

Протягом ХХ століття українські казки активно розвивалися, з'являлися нові збірки та авторські твори для різних вікових груп. Їх популярність поширилася не лише в Україні, але й за її межами по всьому світу. Її вплив можна простежити в різних аспектах, від казок та літературних творів до кіно та анімації.

Ось декілька прикладів впливу української казки:

- Казки: українські народні казки, такі як "Коза-Дереза", "Сивка-Бурка", "Івасик-Телесик", стали відомими у всьому світі завдяки своїм захопливим сюжетам, цікавим персонажам та універсальним темам. Ці казки були перекладені багатьма мовами та адаптовані до різних культур, надихаючи нові твори та інтерпретації.
- Літературні твори: багато письменників черпали натхнення з українських казок у своїх творах. Відомі приклади включають "Вечори на хуторі біля Диканьки" Миколи Гоголя, "Катерина" Тараса Шевченка та "Лісова пісня" Лесі Українки. Ці твори не лише популяризували українську культуру, але й збагатили світову літературу новими сюжетами, персонажами та ідеями [3].
- Кіно та анімація: українські казки також лягли в основу багатьох

фільмів та мультфільмів. Відомі приклади включають мультфільми "Казка про Івана-Побивана", "Золота рибка" та "Енеїда". Ці фільми та мультфільми знайомили глядачів з українською культурою та фольклором, а також розважали та захоплювали людей різного віку.

- Мистецтво: українські казки також надихали художників та ілюстраторів. Їхні роботи, що зображують персонажів та сюжети з казок, стали невід'ємною частиною української культурної спадщини.

Загалом, українська казка збагатила світову культуру своїми унікальними історіями, персонажами та цінностями. Її вплив можна відчутти в літературі, кіно, анімації, мистецтві та багатьох інших сферах.

Важливо зазначити, що вплив української казки на світ триває й досі. Сучасні українські письменники, художники та кінорежисери продовжують черпати натхнення з багатого фольклору країни, створюючи нові твори, які знаходять відгук у людей в Україні та за її межами.

Українська казка - це не лише частина української культурної спадщини, але й цінний ресурс для освіти та виховання дітей. Її важливо берегти та розвивати, щоб вона й надалі дарувала людям красу, мудрість та натхнення.

1.2. Історичні види українських казок

Історично українські народні казки поділяються на три основні групи:

1. Чарівні казки.

Чарівні казки є однією з найвідоміших та найулюбленіших категорій народних оповідань, що мають стародавні коріння. Вони переносять читачів у світ фантастичних подій та пригод, що відбуваються в захоплюючих і чарівних місцях. Головні герої цих казок зазвичай зіткані зі звичайних людей, але вони переживають надзвичайні пригоди, борючись зі злом, шукаючи скарби або подолавши інші випробування. Ці казки часто сповнені магією, чарівними артефактами, чаклунами та іншими фантастичними істотами, які надають оповідачам особливої чарівності та неповторності.

Українські чарівні казки складають багатство народної творчості та культурної спадщини. Серед найвідоміших можна виділити "Коза-Дерева", "Сивка-Бурка", "Івасик-Телесик", "Царівна-жаба", "Пан Коцький" та інші, які завойовують серця читачів своєю неповторною атмосферою та цікавим сюжетом. Ці казки стали не лише невід'ємною частиною української народної культури, а й незабутнім джерелом натхнення для читачів різного віку. Вони розкривають уяву та захоплюють своїми несподіваними поворотами подій, надаючи можливість кожному відвідувачеві казкового світу зануритися у чудовий і неповторний світ фантазії.

2. Соціально-побутові казки:

Соціально-побутові казки становлять значну частину української народної творчості, оскільки вони відображають реальне життя людей, їхні повсякденні проблеми та радощі. У цих оповіданнях розповідається про бідних селян, які борються за виживання у скрутних умовах, про хитрунів, які використовують свій розум та винахідливість для вирішення проблем, про закоханих, які долають перешкоди, щоб бути разом, та інші аспекти життя.

Українські соціально-побутові казки мають велике значення не лише як розважальний жанр, але й як джерело цінної інформації про український побут, звичаї, вірування та цінності. Вони передають традиційні звичаї селянського життя, їхні обряди та обрії, способи вирішення проблем і конфліктів. Крім того, у соціально-побутових казках часто розкриваються моральні принципи та навички, які необхідні для успішного життя в спільноті.

Серед найвідоміших українських соціально-побутових казок можна виділити такі оповіді, як "Про діда та бабцю й курочку Рябу", "Про солом'яного бичка", "Про Лисичку-сестричку та Вовчика-братика", "Про те, як чоловік із козою посварився" та інші, які сприяють збереженню та передачі культурних та соціальних цінностей народу через жанр казки.

3. Казки про тварин

Казки про тварин становлять важливу складову української народної культури, що передають життя тварин, які наділені розумом та людськими

якостями. У цих оповіданнях тварини виступають як персонажі, що взаємодіють між собою та з людьми, навчаючи читачів різним життєвим урокам. Казки про тварин можуть мати різний характер: вони можуть бути смішними, повчальними або сатиричними, в залежності від обраної тематики та змісту оповідання. Ці казки часто використовуються для того, щоб передати моральні цінності дітям, такі як доброта, чесність, справедливість та працьовитість, через приклади поведінки тварин.

Українські казки про тварин мають велике значення для формування моральних та етичних цінностей у дітей. Серед найвідоміших оповідей про тварин можна виділити такі казки, як "Лисичка-сестричка та журавель", "Вовк і лисиця", "Заєць та черепаха", "Їжак та лисиця" та інші, які надихають читачів та надають можливість зрозуміти важливість моральних якостей у спілкуванні та взаємодії з іншими.

Українські народні казки - це цінний скарб української культури. Вони не лише розважають, але й навчають, виховують та дають нам цінну інформацію про минуле нашого народу. Через казкові образи та пригоди ми здатні зануритися у світ минулих поколінь і зрозуміти цінності, якими керувалися наші предки. Дизайн книг і книжкове мистецтво включають в себе різноманітні аспекти розробки книги, від її зовнішнього вигляду до матеріальної структури. Саме через графічне оформлення та ілюстрації українські народні казки стають доступними та привабливими для широкої аудиторії, сприяючи розповсюдженню та збереженню національної культурної спадщини [4]. Ось деякі ключові аспекти:

1. Обкладинка:

- Обличчя книги, перше, що бачать читачі.
- Основна функція обкладинки бути привабливою, нести зображенням певну інформацію, щоб зацікавити читачів та більш точно передати зміст книги.
- Обкладинки створюються за допомогою використання різних елементів: ілюстрацій, фотографій, шрифтів та кольорів.

2. Внутрішнє оформлення:

- Насамперед включає в себе дизайн сторінок книги, а саме шрифти, поля, заголовки, візуальні елементи.

- Дуже важливо, щоб внутрішнє оформлення було чітким, естетично приємним, читабельним, та не відволікало від тексту читачів.

3. Ілюстрації:

- Є доповненням до тексту та візуалізацією історії.

- Бувають абстрактними, комічними, реалістичними. Все це вирішує художник та дизайнер.

4. Шрифт:

- Один з найважливіших елементів. Адже саме він визначає як буде читатися текст.

- Має бути чітким, читабельним та підходити до загального стилю книги.

5. Папір:

- Тип паперу визначає наскільки приємною книга буде за дотиком. Може вплинути на загальний вигляд.

- Папір буває різного типу, і кожен з них має свої властивості, а саме такі як вага, текстура і колір.

6. Палітурка:

- Важлива захисна оболонка книги, може бути виготовлена з різних матеріалів, таких як картон, шкіра, тканина або пластик. Чим цупкіший матеріал, тим довше книга буде зберігатися.

7. Формат:

- Розмір та форма книги відповідають за читабельність та загальне враження.

- Дуже багато є різноманітних стандартних форматів книг, але є і нестандартні формати, загалом такі використовуються для створення унікального візуального ефекту [5].

Все це основні види дизайну книжок, але важливо зазначити, що існує

багато різних аспектів книжкового мистецтва, і вони можуть бути використані для створення чогось більш унікального та красивого. До цих аспектів належать:

- Тиснення. Це створення візерунків або тексту на папері за допомогою тиску.
- Обріз. Створює декоративні края сторінок книги.
- Інкрустація. Наявність декоративних елементів на обкладинках або палітурках книги, а саме таких як срібло, золото або коштовні камені.
- Мармурування. Створення візерунків на папері за допомогою фарби та води.

Дизайн книг та книжкове мистецтво є динамічною галуззю, де постійно виникають нові ідеї та технології. Дизайнери та художники постійно експериментують, щоб зробити книги більш привабливими, захоплюючими та зручними для читання.

1.3. Історичні особливості ілюстрацій у дитячій літературі

Ілюстрації у дитячій літературі відіграють важливу роль у візуальному сприйнятті тексту та в розвитку дитячої уяви. Ось деякі особливості, які можна виділити в аналізі ілюстрацій:

1. Відповідність до тексту. Ілюстрації повинні відображати події та персонажів, описані в тексті, і передавати їхні емоції та атмосферу. Вони доповнюють текст, розширюючи уявлення читача про події та персонажів.

В контексті дипломного проекту з графічного дизайну, створення ілюстрацій для дитячої казки про Козу-дерезу вимагає ретельного дослідження тексту для відповідності візуальних зображень його змісту та настрою. Відповідність ілюстрацій тексту передбачає точність у відтворенні сюжету, характеристик персонажів та контексту.

Перш за все, потрібно аналізувати текст казки, визначаючи основні події, дійових осіб, та особливості місця дії. У випадку з казкою про Козу-дерезу, ілюстрації мають відобразити головну героїню - Козу-дерезу, її пригоди, взаємодію з іншими персонажами та середовище, в якому відбуваються події. Тому я обрала більш ключові моменти із казки, для того, щоб зосередити увагу читача на найголовніших сюжетних частинах. Таким чином мені вдалося розробити ілюстрації з усіма головними персонажами, які взаємодіяли з Козою-дерезою та мали свій вагомий вплив на сюжет.

Потім необхідно визначити відповідний стиль та техніку малювання, які найкраще підходять для передачі характеру казки. Так як ця казка в першу чергу для людей, я намалювала ілюстрації в приємному для очей стилі, схожому на стиль, який використовують для мультфільмів, коміксів, ілюстрацій в цілому для інших дитячих книжок. Сама обкладинка виконана в такій більш деталізованій техніці, а ілюстрації до тексту в мінімалістичній, без якихось маленьких деталей.

Враховуючи національний колорит та народні мотиви, можливо, варто використовувати український народний розпис або етнічні мотиви у візуальних образах, тому саме цю деталь я використала на обкладинці казки, вдягнувши головну героїню Козу-дерезу в накидці з узорами.

Відповідність ілюстрацій тексту також передбачає звернення уваги на емоційну інтерпретацію сюжету та персонажів. Зображення мають вміло передавати емоції героїв, створюючи зв'язок із маленькими читачами та розширюючи їхнє розуміння та сприйняття казкового світу. Для цього краще використовувати антропоморфний вид тварин, бо обравши реалістичний стиль для ілюстрацій, буде важко передати правильну емоцію, описану в казці, а в антропоморфному, також «мультяшному», стилях, можна використати карикатурне зображення емоцій.

Нарешті, важливо враховувати вікові особливості цільової аудиторії та використовувати відповідні елементи дизайну, які стимулюватимуть уяву та інтерес дітей до казки. Таким чином, ілюстрації мають бути не лише

відповідними тексту, але й доповнювати його, роблячи казку доступнішою та привабливішою для маленьких читачів [6].

2. Стиль та техніка. Ілюстратори використовують різні стилі та техніки, такі як акварель, олівець, колаж та цифрове малювання. Кожен стиль має свої особливості, які можуть впливати на сприйняття дітей. Мій вибір зупинився на цифровому малюванні не тільки через те, що це найзручніший спосіб малювання ілюстрацій для багатотиражного випуску книжок, а й тому, що це швидко, можна застосувати різноманітні ефекти, зберегти першочерговий стиль та провести аналіз підбору більш підходящого кольору [7].

Вибір стилю та техніки ілюстрацій є ключовим аспектом, який впливає на сприйняття та емоційну взаємодію дітей з казкою.

Важливо підібрати ідеальну палітру, яка підходить для певного віку читацької аудиторії. Я вирішила підібрати більш ніжні тони з яскравими акцентами, щоб чіпляти погляд та увагу читача. Правильне визначення тону дуже важливе для сюжетних ілюстрацій з персонажами щоб зберегти контраст. Контраст допомагає погляду не загубитися, дивлячись на картинку, а вхопитися за передній план, на якому відбуваються найголовніші події.

Обраний стиль та техніка малювання повинні гармонійно доповнювати текст казки, відтворюючи її настрій та особливості персонажів. Правильно підібрані ілюстрації здатні створити неповторний візуальний образ казки, який зацікавить та зачарує маленьких читачів, сприяючи їхньому розвитку та творчому мисленню.

3. Яскравість та кольори. Дизайн-проект дитячої книги (українська казка) «Коза-дереза» вимагає ретельного аналізу та урахування різноманітних аспектів графічного дизайну з метою створення візуально привабливого та підходящого для дитячого сприйняття продукту. Перш за все, вибір ілюстратора або художника-ілюстратора має бути обґрунтованим та відповідати особливостям казкового світу та культурних традицій.

Крім того, глибоке розуміння сюжету та особливостей казки "Коза-дереза" є необхідним для ефективного передачі її змісту через ілюстрації.

Важливо враховувати не лише основні події та персонажів, але й їхні емоційні стани, взаємодію та атмосферу, що оточує їх. Ілюстрації мають доповнювати текст казки, збагачуючи його візуальними образами та розширюючи уявлення читача про події та персонажів.

Також слід враховувати вікові особливості цільової аудиторії книги та використовувати відповідні елементи дизайну, які стимулюватимуть уяву та інтерес дітей до казкового світу. В якості цільової аудиторії я обрала вік від трьох до шести років. Для такого віку читачів мої ілюстрації будуть дуже цікавими та зрозумілими. Вибір яскравих кольорів, забарвлення та деталізація ілюстрацій мають бути адаптовані до сприйняття та розвитку маленьких читачів [8].

Узагальнюючи, дизайн-проект дитячої книги (українська казка) «Коза-дереза» вимагає комплексного підходу до вибору стилю, техніки малювання та візуальних елементів з метою створення цільового продукту, який буде ефективно взаємодіяти з дитячою аудиторією та залишати позитивне враження.

4. Фантазія та креативність. Ілюстрації можуть стимулювати фантазію та творчий розвиток дітей. Вони можуть відображати фантастичні сюжети, вигадані світи та навіть закликати дітей до власних творчих дій.

У дизайн-проекті дитячої книги (українська казка) «Коза-дереза» фактори фантазії та креативності займають важливе місце, оскільки їх вплив спрямований на стимулювання уяви та творчого розвитку дітей. Ілюстрації мають здатність переносити маленьких читачів у фантастичні світи, де реальність переплітається з уявним, що розширює їхнє уявлення та сприйняття.

Створення ілюстрацій для "Коза-дереза" вимагає глибокого використання фантазії, яка дозволяє перенести глядача в чарівний світ казки. Можливості творчості тут необмежені, оскільки ілюстрації можуть відобразити навіть найбільш фантастичні події та персонажів. Наприклад як ті, де рак хватає козу за хвіст. Дизайнер має можливість експериментувати з

формами, кольорами, та фантазійними елементами, щоб створити неповторний візуальний світ, що привертає увагу дітей та заохочує їх до власних творчих дій [9].

Сюжет та ілюстрації до нього переносять нас у казковий ліс з тваринами, які можуть розмовляти та взаємодіяти між собою, а по тексту навіть допомагають один одному. Казка не тільки допомагає розвинути уяву маленькому читачеві, а й навчити його допомагати іншим, навіть необов'язково для цього бути таким ж великим як і ведмідь, бо справжнім героєм казки став маленький рак.

Також ілюстрації казки "Коза-дереза" можуть викликати у дітей бажання малювати, розповідати власні історії та вигадувати нові сюжети. Фантазійні образи персонажів та місць дії можуть стати поштовхом для самостійної творчості маленьких читачів, що розвиватиме їхню уяву та творчі здібності.

Отже, використання фантазії та креативності у дизайні проекту дитячої казки про Козу-дерезу є не лише засобом створення цікавого візуального образу, але і засобом підтримки та розвитку творчого потенціалу маленьких читачів.

5. Художня якість. Ілюстрації повинні бути виконані на високому художньому рівні, щоб сприяти естетичному розвитку дітей. Високий художній рівень ілюстрацій сприяє формуванню в дітей почуття прекрасного, розвиває їхнє естетичне сприйняття та розширює знання про мистецтво.

Для досягнення високої художньої якості ілюстрацій необхідно враховувати різноманітні аспекти мистецтва, такі як композиція, кольорове рішення, лінійна та тонова гра, пропорції та деталізація. Гармонійне поєднання цих елементів дозволяє створити виразні та вражаючі візуальні образи, які привертають увагу та сприяють розвитку художнього смаку у дітей [10].

Також важливо враховувати стиль та техніку малювання, які відображають індивідуальний підхід художника-ілюстратора та створюють унікальний візуальний стиль книги.

Отже, висока художня якість ілюстрацій у дитячій казці про Козу-дерезу сприяє естетичному розвитку дітей, розширює їхнє художнє сприйняття та стимулює інтерес до мистецтва. Це важливий аспект у формуванні повноцінної та гармонійної особистості маленьких читачів, що розвивається у мистецькому середовищі казкових образів та візуальних вражень.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ВИХІДНИХ МАТЕРІАЛІВ

2.1. Вибір та аналіз тексту казки «Коза-дереза»

Вибір та аналіз тексту казки "Коза-дереза" є ключовим етапом у розробці дизайн-проекту дитячої книги про Козу-дерезу. Казка є складним літературним жанром, який вимагає уваги до різноманітних аспектів, таких як сюжетна лінія, характери персонажів, атмосфера та настрої.

Початковий етап включає вибір конкретної версії казки "Коза-дереза", оскільки українська народна творчість має багату традицію, існує кілька варіантів цієї казки з різними сюжетними деталями та характерами. Я обрала варіант казки за «Збіркою українських народних казок» Тараса Капущака [11].

Аналіз сюжету допомагає зрозуміти послідовність подій, взаємозв'язок між ними та основні конфлікти. Це важливо для визначення ключових моментів, які потребують ілюстраційного відтворення, та встановлення головної тематики казки. Ключовими моментами я обрала для ілюстрацій на першій ілюстрації зустріч Кози-дерези з дідом, який фігурує на початку казки, на другій сторінці показана втеча Кози-дерези в ліс, на третій – зустріч зайця з Козо-дерезою в його хатці, на четвертій – заєць зустрівся з ведмедем, на п'ятій – зустріч зайця з вовком та лисичкою, на шостій – зустріч зайця з раком, на сьомій – рак виганяє Козу-дерезу за домівки, на восьмій – зайчик дякує ракові за допомогу.

Дослідження характерів персонажів допомагає визначити їхні особливості та мотивації. Кожний персонаж має свої унікальні риси характеру, які можуть бути відображені у візуальних образах та вплинути на стиль ілюстрацій. Головна героїня Коза-дереза виглядає дуже гордою, хитрою, зверхньою, зайчик має вигляд дуже маленький, безпомічний, вовк та лисичка – впевнений, стандартний з будь-якої схожої казочки, ведмідь – великий і загрозливий вигляд, хоч по казці він і не впорався з Козою-дерезою, а рак хоч

і маленький, але знайшов у собі стільки сміливості та сили прогнати Козу-дерезу з хатки, щоб допомогти трохи більшому за себе зайчику.

Отже, вибір та аналіз тексту казки "Коза-дереза" є важливим кроком у створенні дизайн-проекту дитячої книги, який визначає художній підхід до ілюстрацій, стиль оформлення та загальну концепцію візуального представлення казкового матеріалу.

Передбачаємо в книжці дві обкладинки – титульна та задня, 7 сторінок з текстом та 8 ілюстрацій до цих сторінок.

Концепція проєктованої дитячої книжки про Козу-дерезу:

1. Тематична насиченість та культурна спадщина.

Основна ідея книжки полягає у відтворенні української культурної спадщини через подання народної казки "Коза-дереза" в сучасному форматі.

2. Створення емоційного зв'язку з читачем.

Глибоке відтворення емоційного сприйняття та реакцій персонажів казки дозволяє створити зв'язок з маленькими читачами та викликати у них позитивні емоції.

3. Використання ілюстрацій для стимулювання уяви. Велика увага приділяється ілюстраціям, які сприяють стимулюванню творчого мислення та уяви дітей, допомагаючи їм відчувати себе частиною казкового світу.

4. Сприяння патріотичному вихованню.

Книжка сприяє патріотичному вихованню молодого покоління шляхом відтворення української культурної спадщини та народної традиції.

2.2. Дослідження різних сучасних варіантів казкових ілюстрацій

За весь час зафіксованого існування друкованого вигляду цієї казки було створено багато варіацій обкладинок. Відповідно до інтернет ресурсів [12; 13; 14], представлений ряд обкладинок для дитячої книги «Коза-дереза» (рис. 2.1)

Рисунок 2.2 – Обкладинки дитячої книги «Коза-дереза»

1. Оцінка вмісту обкладинки:

- чіткий та великий шрифт назви, підходящий під стиль для дитячої казки;
- пропрацьований фон для обкладинки, який показує головне місце події в казці. Кольорова палітра різна;
- додаткові елементи в обкладинці – художній фон, різні українські орнаменти та інше;

2. Оцінка ілюстративної частини:

- головний об'єкт виконаний в антропоморфному та карикатурному вигляді;
- характер ілюстрації відповідає віковому направленню читачів.

РОЗДІЛ 3. ВІЗУАЛЬНА КОНЦЕПЦІЯ ДИЗАЙНУ КНИГИ «КОЗА-ДЕРЕЗА»

3.1. Визначення композиційних, стилістичних та художніх рішень

У дизайні книги «Коза-дереза» були використані композиційні, стилістичні та художні рішення, спрямовані на створення привабливого та цілісного візуального образу, який відповідає тематиці та атмосфері української народної казки.

Композиційні рішення включають в себе розташування тексту та ілюстрацій на сторінках книги таким чином, щоб створити гармонійний зв'язок між ними та забезпечити зручність читання. Визначення шрифту та форматування тексту допомагає виділити ключові елементи та підкреслити їх важливість.

Стилістичні рішення визначають загальний стиль та настрій книги. В даному випадку вони спрямовані на створення атмосфери казковості, йде зосередження на більш «мультяшному» стилі для дітей, що відображається у виборі кольорів та графічних елементів, які зацікавлять молодшу аудиторію.

Художні рішення охоплюють вибір графічних зображень та їхнє втілення в ілюстраціях, що супроводжують текст казки. Вони відображають ключові моменти та образи з казки «Коза-дереза» у відповідному стилі та техніці, які допомагають читачеві краще уявити сюжет та відчути атмосферу оповіді.

Усі ці рішення спільно створюють візуальну концепцію книги, яка забезпечує її привабливість та зрозумілість для читачів, особливо для молодшої аудиторії, та сприяє поглибленню їхнього занурення у світ української літератури.

Згідно зі створеною концепцією та проведенням аналізом композиційних, стилістичних та художніх рішень, ми встановлюємо необхідні характеристики оригінального макету дитячої книжки:

1. Книжкова орієнтація.
2. Розмір книги – формат А5.
3. Спосіб збирання – за допомогою двох скоб.
4. Кількість листів – 10 (з обкладинками і форзацем).
5. Обкладинка – крейдована глянцева, містить головний об’єкт – Козу-дерезу, фон з зображенням лісу.

3.2. Розробка обкладинки книги та оформлення сторінок

Для створення обкладинок я проаналізувала аналоги інших обкладинок і винесла найголовніші об’єкти, для того, щоб створити свою обкладинку. Я визначила, що на передньому плані буде зображена сама Коза-дереза в накидці та сукні із відповідними узорами, на другому плані йде ліс, місце, де відбуваються головні ідеї оповідання. Для задньої обкладинки я вирішила прибрати з переднього плану Козу-дерезу та залишити ліс.

Відповідно до підбраного матеріалу я розробила ескіз основи проекту – титульної та задньої обкладинок (рис. 3.1)

Рисунок 3.1 – Ескізи титульної та задньої обкладинок до дитячої казки «Коза-дереза»

Після цього розробила повноцінну роботу в графічному редакторі Adobe Photoshop 2024, в результаті чого ми можемо побачити обкладинку, виконану в кольорі (рис. 3.2)

Рисунок 3.2 – Готові ілюстрації до титульної та задньої обкладинок до дитячої казки «Коза-дереза»

Для форзаца книги було вирішено розробити візерунок за кольоровою палітрою обкладинок, зберігаючи стиль створення книги (рис. 3.3)

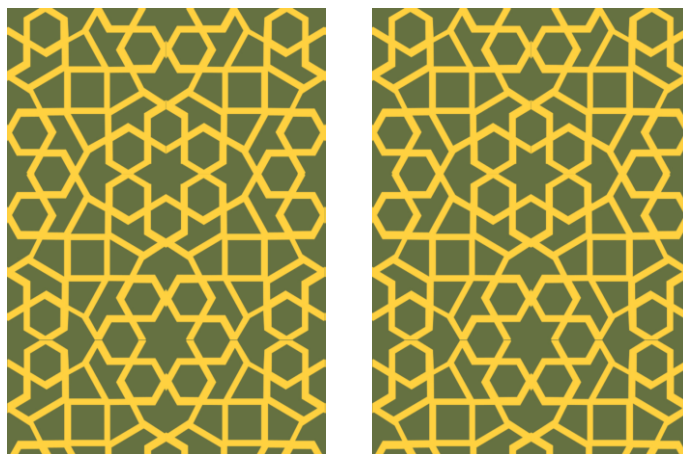

Рисунок 3.3 – Форзац дитячої книги «Коза-дереза»

3.3. Пропозиції та практична реалізація дизайну книги

В моєму дипломному проекті я звернула увагу на різноманітні аспекти дизайну дитячої книги, зосереджуючись зокрема на українській казці про Козу-дерезу. Описуючи процес реалізації дизайну книги, я керуюся перш за все творчими принципами, враховуючи психологічні та естетичні аспекти, що впливають на сприйняття дитячого розуму. Мені хотілося створити такий продукт, який був би цікавим підростаючому поколінню та викликав би позитивні емоції, відкладаючись у спогадах на багато років. Така книжка має привернути відразу свою увагу, як тільки її побачить дитина на полиці книжкового магазину, або хтось з її батьків, тому важливо було зробити книжку не тільки привабливою для ока дитини, а й для дорослого. Тому обкладинка має виглядати гармонічно, містити в собі гарне поєднання кольорів, стильове рішення, в якому було виконано персонажа та фон, та чіткий контрастний шрифт назви, щоб відразу зрозуміти про яку казку представлений продукт [15].

Надалі йде створення ілюстрацій. Воно включало в себе декілька етапів. Спочатку я провела дослідження українського народного мистецтва, зокрема розглянув традиційні орнаменти, взірці та малюнки, що використовуються у казкових мотивах. Потім я експериментувала із різними техніками малювання та графічного дизайну, намагаючись передати атмосферу казки через образи та символіку. Та все ж мій вибір зупинився на більш сучасному виконанні ілюстрацій, бо я розуміла, що більш традиційні ілюстрації до казок, які можна згадати зі старих книжок, мають дуже багато деталей, що розсіює увагу маленького читача, тому я вирішила зробити ілюстрації з використанням приближеного до мінімалістичного стилю, з приємною ніжною кольоровою палітрою, а самих персонажів зробити карикатурними та милими в сучасному розумінні (рис. 3.3)

Рисунок 3.3 – Ілюстрації сюжету до дитячої казки «Коза-дереза»

Також не менш важливо показати ескізи до самих цих ілюстрацій, процес створення ідеї, композиційне рішення, в результаті якого я розробила готовий продукт (рис. 3.4).

На ескізі №1 можна побачити двох перших головних героїв – діда та Козу-дерезу, які більше всіх контактували на початку казки, тому саме їх я вирішила обрати для першої ілюстрації, на якій видно як дід щось говорить та звертається до Кози-дерези, а вона в свою чергу жаліється на те, що її ніхто не кормив. На цьому моменті я вирішила додати такий прийом, як діалогова «хмаринка», всередині якій знаходиться листочок, тобто Коза-дереза начебто просить їсти. На ескізі №2 налякана Коза-дереза втікає в ліс. Саме цей момент було обрано для ілюстрації через те, що він є вирішальним в сюжетному повороті, для Кози-дерези змінюється середовище в якому вона проживає. Ескіз №3 показує розмову між Козою-дерезою та зайчиком у його хатці. Головна антагоністка оповідання знаходиться на печі, звідки вона і буде в її наступних діях лякати інших персонажів. На ескізі №4 зображені засмучений заєць та здивований ведмідь. На кожній наступній ілюстрації показані головні сюжетні зміни – поява нових персонажів, які мають різний вплив на сюжетні повороти. Так ми бачимо, як на ескізі №5 та №6 з'являються вовк з лисичкою та рак, в результаті чого саме рак стає кульмінаційним персонажем в оповіданні, через що ми бачимо на ескізі №7 як рак лякає і виганяє Козу-дерезу з хатки зайця, а на ескізі №8 сам зайчик, вже радісний, дякує ракові за допомогу.

Рисунок 3.4 – Ескізи ілюстрацій до дитячої казки «Коза-дереза»

Рішення додати ілюстрації до сторінок з текстом казки було обґрунтоване не лише естетичними міркуваннями, а й педагогічною необхідністю. Щоб ілюстрації були інтегровані з текстом гармонійно, я враховувала особливості композиції, кольорової гами та розміщення на сторінці (рис. 3.5)

Серед усіх різноманітних шрифтів мій вибір зупинився на Kyiv Type Sans [16]. Цей шрифт не має засічок та об'єднує у собі український характер, що якнайкраще підходить для української народної казки. Верстка сторінок була виконана в програмі Adobe InDesign 2024.

Рисунок 3.5 – Сторінки книжки з текстом та ілюстраціями до дитячої казки «Коза-дереза»

Оригінальне графічне оформлення книжок є ключовим фактором, який визначає привабливість продукції з зовнішнього боку. Дизайн книги має велике значення, оскільки основний спосіб взаємодії читача з продуктом відбувається через його зорові враження [17].

Процес створення ілюстрацій для дитячої книги «українська казка» (про Козу-дерезу) відображає важливі аспекти дизайну та візуального малювання, необхідні для створення ефективного впливу для дітей. Перед початком створення ілюстрацій проводиться аналіз тексту казки з метою визначення ключових сцен та персонажів, які потребують візуального втілення. Цей етап важливий для зрозуміння сюжетної лінії та основних образів, які необхідно передати через ілюстрації.

Після аналізу переходимо до створення ескізів. Я створила невеликі малюнки, що передають основні ідеї для кожної сторінки. Цей етап дозволяє визначити композицію, розміщення персонажів та елементів на сторінці, а також загальний настрій і стиль ілюстрацій.

Основна функція ілюстрацій полягає в тому, щоб доповнити текст і створити для читача візуальне уявлення про події та персонажі. У даному випадку, ілюстрації можуть підкреслити комічні моменти казки та передати емоції персонажів через карикатурне зображення та гіперболізацію емоцій. Наприклад, вони можуть зобразити Козу-дерезу з виразом обличчя, що виражає її характерний хитрощі та винахідливість або її наляканість.

Ілюстрації мають бути яскравими та динамічними, сприяючи захопленню маленьких читачів та створюючи атмосферу чарівності і дива, яка є властивою багатьом українським казкам. Таким чином, процес створення ілюстрацій для дитячої книги "Коза-дереза" обумовлений ретельним аналізом, творчою реалізацією та врахуванням особливостей цільової аудиторії.

Дизайн книги повинен бути енергійним і привабливим, щоб викликати емоційний відгук у маленьких читачів та стимулювати їхній інтерес [18]. Використання яскравих та насичених кольорів сприяє створенню динамічної

та привабливої атмосфери, яка привертає увагу дітей і спонукає їх до відкриття книги.

Такий дизайн сприяє не лише естетичному задоволенню, але й інтелектуальному розвитку дітей, оскільки він також має виховну функцію. Таким чином, дизайн книги не лише візуально привабливий, але й освітньо-спрямований, що робить його важливим елементом у вихованні та культурному розвитку дітей.

ВИСНОВОК

У результаті проведеного дослідження та розробки дизайн-проекту дитячої книги «українська казка» (про Козу-дерезу) можна зробити декілька висновків. Перш за все, виявлено, що дизайн книги відіграє ключову роль у створенні візуально привабливого продукту дитячого спрямування. Графічне оформлення, обкладинка та ілюстрації мають велике значення для привернення уваги читачів та створення належної атмосфери для сприйняття казкового світу.

Досліджено, що процес створення обкладинки та ілюстрацій для книги вимагає ретельного аналізу тексту казки, творчого підходу та залучення художніх технік для досягнення відповідного емоційного виразу. Правильний вибір кольорової палітри та композиції є ключовими елементами для досягнення успішного результату.

Також виявлено, що дизайн книги (українська казка) «Коза-дереза» має великий потенціал для використання як засіб виховання та ознайомлення з українською культурою серед дітей. Казковий світ, відтворений через графічні зображення, може стати цікавим та пізнавальним досвідом для маленьких читачів.

У цілому, результати дослідження та розробки дизайн-проекту підтверджують важливість графічного оформлення у створенні книг для дітей та вказують на потенціал дизайну як засобу стимулювання інтересу до читання та підтримки культурно-просвітницьких ініціатив.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Прокопова О. Розвиток казкознавства в контексті фольклористики / О. Прокопова // Українська література в загальноосвітній школі. – 2005. – № 9. – С. 22-25.
2. Супронюк О. К. Пантелеймон Куліш – «ключова постать у становленні модерної української культури» // Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/4847> (дата звернення 08.05.2024).
3. Ачкасов Є. Роль Т. Г. Шевченка та його творчості у становленні української культури : thesis. 2014.
URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/8073> (дата звернення: 08.05.2024).
4. Крикавський Є. В., Третьякова Л. І., Косар Н. С. Стратегічний маркетинг: навч. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. 256 с.
5. Інноваційний розвиток науки нового тисячоліття. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 21-22 квітня 2017 року). – У 3-х частинах. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2017. – Ч. 2. – 156 с.
6. Ілляшенко С. М. Маркетингова товарна політика: підручник. Суми: Університетська книга, 2005. 234 с. URL https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/29359/1/Illiashenko_product_policy.pdf (дата звернення: 10.05.2024).
7. Бондар І. О. Теорія кольору: навчальний посібник для студентів напряму підготовки 6.051501 “Видавничо-поліграфічна справа” / І. О. Бондар. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 164 с.
8. Основи теорії кольору. Навчально-методичний посібник для здобувачів освітнього ступеня бакалавра спеціальності 186 “Видавництво та поліграфія” усіх форм навчання [Електронний ресурс]/ [упоряд. Т.І.

Веретільник, Л.Д. Мисник, Капітан Р.Б., Мамонов Ю.П., Манзюра О.В.] ; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси : ЧДТУ, 2020 –130 с.

9. Білодід Ю.М. Основи дизайну : навч. посіб. І Ю.М. Білодід, О.П. Поліщук. - К.: ПАРАПАН, 2004. - 240 с.

10. Дудяк В. О. Природа кольору та його характеристики / В. О. Дудяк, Н. В. Занько, З. М. Сельменська – Львів :Укр. акад. друкарства, 2013. – 208 с.

11. Капушак Т. Збірка українських народних казок / Тарас Капушак., 2007.

12. «Коза-дереза». Видавництво «Школа», серія видавництва «Кращі українські казки». URL: <https://detmir.com.ua/product/279255/>

13. Книга «Коза-дереза». Видавництво «Преса України», серія видавництва «Українські народні казки про тварин», ілюстратор Любов Максимчук [Електронний ресурс] / <https://www.yakaboo.ua/koza-dereza-1233767.html>

14. Коза-дереза. Казки для найменших. Видавництво «Пегас», серія «Учимося з мамою». URL: <https://pegas.ua/series/uchimosia-z-mamoyu/koza-dereza-kazky-dlia-naimenshykh>

15. Владимирська А. Реклама : навч. посіб. / А. Владимирська. П. Владимирський. - К. : Кондор, 2006. - 334 с.

16. Растворцев Д. Д. Kyiv Type Sans [Електронний ресурс] / Дмитро Дмитрович Растворцев. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.behance.net/gallery/90690285/KyivType-variable-superfamily>

17. Даниленко В.Я. Дизайн : підручник / В.Я. Даниленко. - Х. : ХДАДМ, 2003. - 320 с.

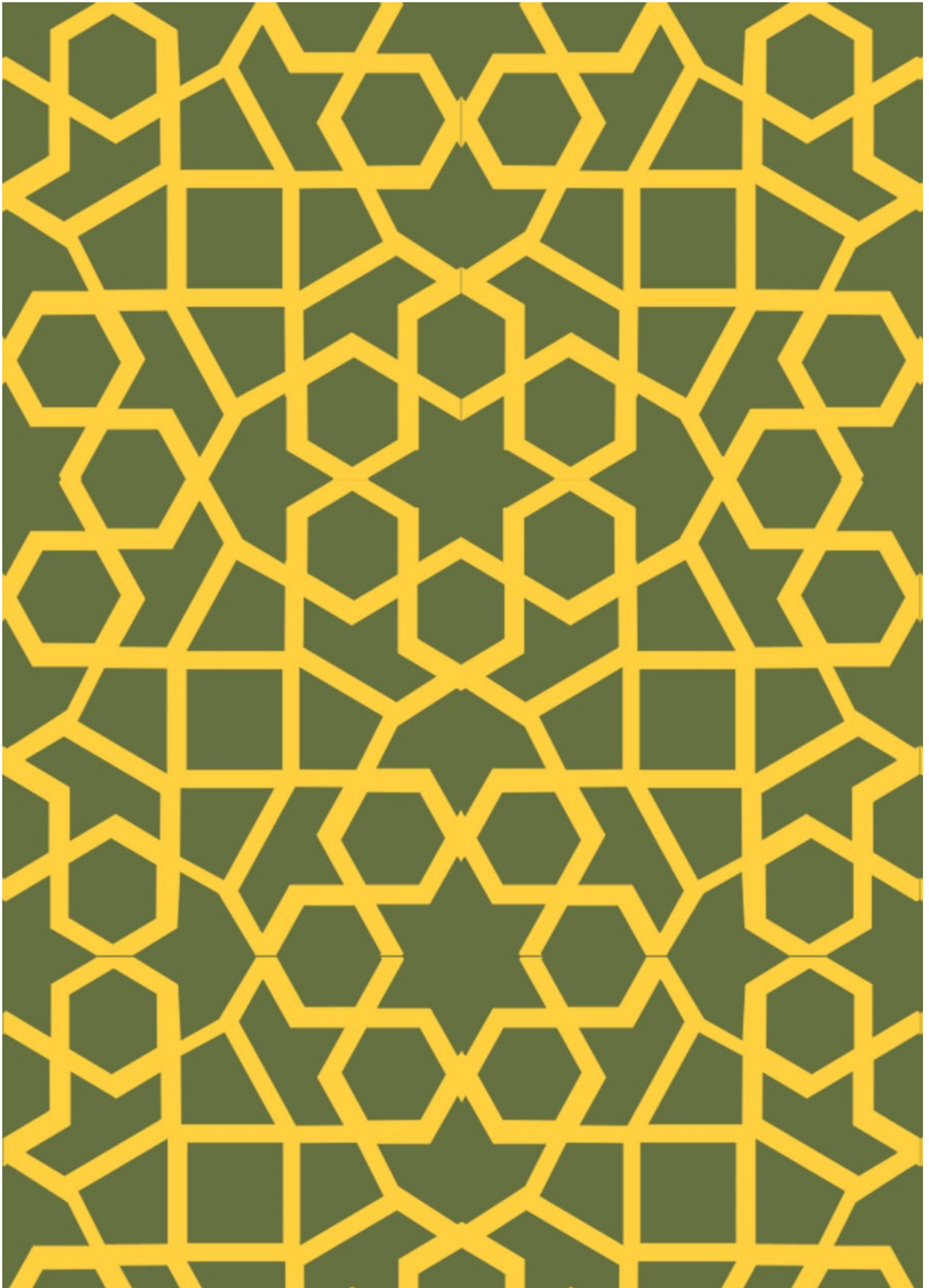
18. Даниленко В.Я. Дизайн України у світовому контексті художньо-проектної культури : монографія / В.Я. Даниленко. - Х. : ХДАДМ, Колорит, 2005. - 244 с.

Додаток А.1.

Додаток Б.2.

Додаток В.3.

Додаток Г.4.

Були собі дід та баба. Поїхав дід на ярмарок та й купив собі козу. Привіз її додому, а рано на другий день посилав дід старшого сина ту козу пасти. Пас, пас хлопець її аж до вечора та й став гнати додому. Тільки до воріт став доганяти, а дід став на воротях у червоних чоботях та й питається:

– Кізонько моя мила, кізонько моя люба! Чи ти пила, чи ти їла?

– Ні, дідусю, я й не пила, я й не їла: тільки бігла через місточок та вхопила кленовий листочок, тільки бігла через гребельку та вхопила водиці крапельку, – тільки пила, тільки й їла! От дід розсердився на сина, що він погано худоби доглядає, та й прогнав його.

На другий день посилав другого сина – меншого. Пас, пас хлопець козу аж до вечора та й став гонити додому. Тільки став до воріт доганяти, а дід став на воротях у червоних чоботях та й питається:

– Кізонько моя мила, кізонько моя люба! Чи ти пила, чи ти їла?

– Ні, дідусю, я не пила, я й не їла: тільки бігла через місточок та вхопила кленовий листочок, бігла через гребельку та вхопила водиці крапельку, – тільки пила, тільки й їла!

От дід і того сина прогнав. На третій день посилав вже жінку. От вона погнала козу, пасла весь день; ввечері стала доганяти до двору, а дід уже стоїть на воротях у червоних чоботях та й питається:

– Кізонько моя мила, кізонько моя люба! Чи ти пила, чи ти їла?

– Ні дідусю, я й не пила, я й не їла: бігла через місточок, ухопила кленовий листочок, бігла через гребельку, вхопила водиці крапельку, – тільки пила, тільки й їла!

От дід прогнав і бабу. На четвертий день погнав він уже сам козу, пас увесь день, а ввечері погнав додому і тільки надігнав на дорогу, а сам навпростець пішов; став на воротях у червоних чоботях та й питається:

Додаток Д.5.

– Кізонько моя мила, кізонько моя люба! Чи ти пила, чи ти їла?

– Ні, дідусю, я не пила, я й не їла: бігла через місточок та вхопила кленовий листочок, бігла через гребельку, вхопила водиці крапельку, – тільки пила, тільки й їла!

От тоді дід розсердився,

пішов до коваля, висталив ніж, став козу різати, а вона вирвалась та й утекла в ліс.

У лісі бачить коза зайчикову хатку, вона туди вбігла та й заховалась на печі.

От прибігає зайчик, коли чує – хтось є в хатці.

Зайчик і питається:

– А хто, хто в моїй хатці?

А коза сидить на печі та й каже:

– Я, коза-дереза, за три копи куплена, півбока луплена! Тупу-тупу ногами, сколю тебе рогами, ніжками затопчу, хвостиком замету – тут тобі й смерть.

От зайчик злякався, вибіг з хатки, сів під дубком.

Сидить та й плаче. Коли йде ведмідь та й питається:

– Чого ти, зайчику-побігайчику, плачеш?

– Як же мені, ведмедику, не плакати, коли в моїй хатці звір страшний сидить!

Додаток Е.6.

А ведмідь:

– От я його вижену!

Побіг до хатки:

– А хто, хто в зайчиковій хатці?

А коза з печі:

– Я, коза-дереза, за три копи куплена, півбока луплена! Тупу-тупу ногами, сколю тебе рогами, ніжками затопчу, хвостиком замету – тут тобі й смерть!

Ведмідь і злякався.

– Ні,– каже,– зайчику-побігайчику, не вижену – боюсь.

От і знов пішов зайчик, сів під дубком та й плаче.

Коли йде вовк і питається:

– А чого це ти, зайчику-побігайчику, плачеш?

– Як же мені, вовчику-братику, не плакати, коли в моїй хатці звір страшний сидить!

А вовк:

– От я його вижену!

Додаток Ж.7.

– Де тобі його вигнати! Тут і ведмідь гнав, та не вигнав.

– Отже, вижену.

Побіг вовк до хатки та й питається:

– А хто, хто в зайчиковій хатці?

А коза з печі: – Я, коза-дереза, за три копи куплена, півбока луплена! Тупу-тупу ногами, сколю тебе рогами, ніжками затопчу, хвостиком замету – тут тобі й смерть!

Вовк і злякався.

– Ні, – каже, – зайчику-побігайчику, не вижену – боюсь.

Зайчик ізнов пішов, сів під дубком та й плаче.

Коли біжить лисичка, побачила зайчика та й питається :

–А чого ти, зайчику-побігайчику, плачеш?

– Як же мені, лисичко-сестричко, не плакати, коли в моїй хатці страшний звір сидить!

А лисичка:

– От я його вижену!

Додаток И.8.

– Де тобі, лисичко, його вигнати!

Тут і ведмідь гнав – не вигнав, і вовк гнав, та не вигнав, а то ти!

– Отже, вижену.

Побігла лисичка до хати та:

– А хто, хто в зайчиковій хатці?

А коза з печі:

– Я, коза-дереза, за три копи куплена, півбока луплена! Тупу-тупу ногами, сколю тебе рогами, ніжками затопчу, хвостиком замету – тут тобі й смерть!

От лисичка теж злякалась.

– Ні,– каже,– зайчику-побігайчику, не вижену – боюсь.

Пішов зайчик, сів під дубком та й знову плаче.

Коли це лізе рак-неборак та й питається:

– Чого ти, зайчику-побігайчику, плачеш?

– Як же мені не плакати, коли в моїй хатці страшний звір сидить!

Додаток К.9.

А рак:

– От я його вижену!

– Де тобі його вигнати!

Тут ведмідь гнав, та не вигнав, і вовк гнав, та не вигнав, і лисиця гнала, та не вигнала, а то ти!

– Отже, вижену!

От поліз рак у хатку та й питається:

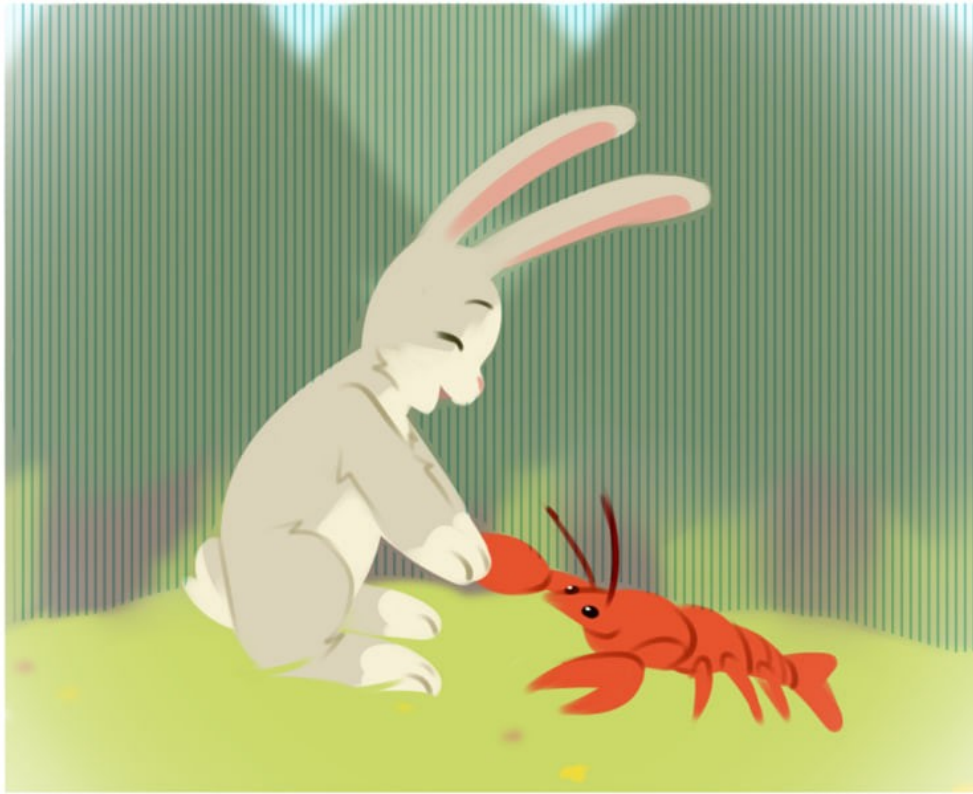
– А хто, хто в зайчиковій хатці?

А коза з печі:

– Я, коза-дереза, за три копи куплена, півбока луплена! Тупу-тупу ногами, сколю тебе рогами, ніжками затопчу, хвостиком замету – тут тобі й смерть!

А рак усе лізе та лізе, виліз на піч та:

Додаток Л.10.

– А я, рак-неборак, як ущипну – буде знак!

Та як ущипне козу клешнями!..

Коза як замакає, та з печі, та з хати – побігла, тільки видно!

От тоді зайчик радий, прийшов у хатку та так уже ракові дякує. Та й став жити в своїй хатці.

КІНЕЦЬ